

**ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА
ЯК ОСНОВА
СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ**

ТОДИКІВСЬКІ ЧИТАННЯ

*Збірка тез наукових доповідей і повідомлень
Міжнародної наукової конференції
молодих учених, аспірантів і студентів
(27–28 вересня 2013 року)*

ХАРКІВ
«ПРАВА ЛЮДИНИ»
2013

Редакційна колегія:

Голова — проф. А. П. Гетьман.

Члени: проф. Ю. Г. Барабаш, проф. С. А. Авак'ян, проф. Г. О. Василевич,
проф. В. І. Фадєєв, доц. А. К. Байрачна, ас. Г. В. Берченко, доц. І. І. Дахова,
доц. О. П. Євсєєв, ас. В. І. Ковтун, проф. В. П. Колісник, доц. О. Г. Купшніренко,
доц. С. Ю. Лукаш, доц. Т. М. Слінько, доц. К. Є. Соляник, доц. Є. В. Ткаченко,
ас. О. О. Любченко, А. О. Рогожин, П. В. Романюк,
Д. Р. Саліхов, Р. В. Яговдік

Оргокомітет висловлює вдячність за сприяння
в організації і проведенні конференції партнерам заходу:
Асоціації випускників Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»,
Лізі студентів Асоціації правників України,
Юридичному агентству «Шевчук і партнери»,
Харківській правозахисній групі,
Лабораторії законодавчих ініціатив

Верховенство права як основа сучасного конституціоналізму. VI Тодиківські читання.
В 36 Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів (27–28 вересня 2013 року) / За заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». — Харків: Права людини, 2013. — 248 с.

ISBN 978-617-587-110-2.

У збірці містяться тези наукових доповідей та повідомлень учасників міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів присвяченої пам'яті академіка права Ю. М. Тодики, що відбувалась 27–28 вересня 2013 року у Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

ББК 67.5

© Колектив авторів, 2013

© Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013

© О. А. Мірошніченко, художнє оформлення, 2013

Овчаренко Елена Николаевна

ВОПРОСЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРАВОВОГО СТАТУСА СУДЕЙ
В КОНСТИТУЦИЯХ ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН..... 186

Прищета Владимир Иванович

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ
ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПРИ ВИКОНАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ,
НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ..... 187

Рева Романа Романівна

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ..... 189

Ситник Марія Юріївна

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ
В РІШЕННЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ..... 190

Соколовский Станислав Олегович

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА И ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО.
ГРАЖДАНСКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА РАБОТОЙ ОРГАНОВ ВЛАСТИ..... 191

Соловьева Татьяна Владимировна

РЕАЛИЗАЦИЯ ПОСТАНОВЛЕНИЙ ВЫСШИХ СУДЕБНЫХ ОРГАНОВ
В ГРАЖДАНСКОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ КАК ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРОЦЕДУРА..... 193

Стадник Катерина Олександрівна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ
ДЕРЖАВОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ КОНЦЕНТРАЦІЇ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ..... 194

Тимчій Олександр Миколайович

РЕФОРМУВАННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЗНАЧЕННЯ
СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ 195

Трагнюк Роман Романович

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ У КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ 197

Харченко Юлія Олександрівна

ЩОДО ЗМІНИ СТРУКТУРИ ПАРЛАМЕНТУ В УКРАЇНІ: ЗА І ПРОТИ..... 198

Шевчук Олексій Анатолійович

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НОРМОТВОРЧОСТІ
ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ..... 200

ності та вмотивованості судового рішення суду нижчестоящої інстанції не вправі погіршити становище обвинуваченого (засудженого, виправданого) порівняно з рішенням попередньої інстанції. Вважаємо, що це правило має бути сформульоване більш широко з тим, щоб, оскаржуючи як остаточне рішення у кримінальному провадженні, так і проміжні рішення, суб'єкт оскарження був упевнений, що подання апеляції чи касації не призведе до негативних для нього наслідків.

.....

Овчаренко Елена Николаевна
 НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
 к. ю. н., асистент кафедри організації
 судових і правоохоронительних органів

ВОПРОСЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРАВОВОГО СТАТУСА СУДЕЙ В КОНСТИТУЦИЯХ ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН

В разделе VIII Конституция Украины 1996 г. «Правосудие» изложены основы для правового регулирования статуса судей и их юридической ответственности. Основные конституционные положения, которые регламентируют эти вопросы, изложены в статьях 126, 127, 128, 129, 130, 131, 148, 149 Основного Закона. Базовыми принципами конституционного статуса носителей судебной власти является ее независимость судей и их подчинение исключительно Конституции и закону, профессионализм и аполитичность служителей Фемиды, а также их несменяемость и неприкосновенность. Так, судья не может быть арестован либо задержан без согласия Верховной Рады Украины до вынесения обвинительного приговора суда. В Основном Законе определены орган, который осуществляет первое назначение судей на 5-летний срок (Президент Украины), а также избирает их бессрочно (Верховная Рада Украины). Важной гарантией независимости судей является исчерпывающий перечень их увольнения с должности. Конституционным органом, ответственным за формиро-

вание высококвалифицированного судебного корпуса, является Высший совет юстиции, состоящий из 20-ти членов, большинство из которых являются судьями.

Изучение конституций европейских стран показывает, что каждая страна выбирает свою собственную модель правового регулирования статуса судей. Содержание соответствующих конституционных положений зависит от правовых традиций каждого государства, а также исторического опыта. Последние два десятилетия были отмечены неуклонным расширением объема конституционно-правового регулирования статуса судебной власти и ее носителей. Особенно это заметно на примере «молодых» демократий Центральной и Восточной Европы. В то же время некоторые конституции развитых стран (например, Итальянской и Французской Республик) не содержат положений, касающихся статуса судей.

Принцип независимости судей закреплён в большинстве европейских конституций (ст. 8 Конституционного Закона Республики Албания, ст. 117 Конституции Республики Болгария, пар. 50 Конституции Венгерской республики, ст. 83 Конституции Латвийской Республики, ст. 109 Конституции Литовской Республики, ст. 178 Конституции Польской Республики, ст. 123 Конституции Румынии, ст. 144 Словацкой Республики, ст. 125 Конституции Республики Словения, ст. 82 Конституции Чешской Республики, ст. 97 Основного Закона ФРГ, ст. 87 Конституции Греция, ст. 117 Конституции Испания, ст. 138 Конституции Турецкой Республики). Важной гарантией независимости судей является положение ч. 1 ст. 114 Конституции Литовской Республики: «вмешательство институтов государственной власти и управления, членов Сейма и других должностных лиц, политических партий, политических и общественных организаций или граждан в деятельность судьи или суда запрещается и влечет предусмотренную законом ответственность». Согласно ст. 134 Конституции Республики Словения судья не может быть привлечен к ответственности за позицию, высказанную во время постановления судебного решения. Аналогичное положение содержится в ст. 119 Конституции Республики Хорватия. Согласно п. 4 ст. 93 Конституции Греции судьи не могут применять закон, содержание которого противоречит Конституции.

Неотъемлемым элементом конституционно-правового статуса судей является запрет су-

жения или отмены предусмотренных законом гарантий судейской независимости, правовой защиты и материального обеспечения (ст. 10 Конституционного Закона Республики Албания). Общеизвестно, что судейские должности США и других странах с развитой демократией — одни из наиболее высокооплачиваемых. Так, согласно ст. III Конституции США судьи в установленные сроки получают за свою службу вознаграждение, которое не может быть уменьшено, пока они находятся в должности.

Конституции, как правило, устанавливают требования относительно несовместимости судейской профессии с некоторыми видами деятельности, в частности, политической, предпринимательской, профсоюзной и т. д. (пар. 50 Конституции Венгерской Республики, ст. 113 Конституции Литовской Республики, ст. 178 Конституции Республики Польша, ст. 124 Конституции Румынии, ст. 133 Конституции Республики Словения, ст. 100 Республики Македония, ст. 222 Португалии, ст. 120 Конституции Республики Хорватия, в. 147 Конституции Эстонской Республики, ст. 82 Конституции Чешской Республики, ст. 89 Конституции Греции). Наиболее детально прописан этот принцип в ч. 2 ст. 145а Конституции Словацкой Республики: «Осуществление функций судьи несовместимо с функцией в ином органе публичной власти, с нахождением на государственной службе, с трудовым отношением либо аналогичным трудовым отношением, с предпринимательской деятельностью, членством в руководящем либо контрольном органе юридического лица, осуществляющего предпринимательскую деятельность, а также с иной хозяйственной деятельностью либо приносящей доход деятельностью, кроме управления собственным имуществом, научной, педагогической, литературной деятельности либо деятельности в области искусства и членством в Судебном совете Словацкой Республики».

В некоторых конституциях устанавливаются общие требования к кандидатам на должность судьи, а также порядок их избрания или назначения на должность (ст. 112 Конституции Литовской Республики, ст. 93 Конституции Чешской Республики, а также конституции Республик Польша и Словения, Словацкой и Эстонской Республик).

Законодательство некоторых стран содержит обязательное требование о сложении судьей

присяги. Согласно ст. 93 Конституции Чешской Республики судья приступает к выполнению своих обязанностей с момента принесения присяги. На Кипре судьи присягают на верность Республике и Конституции, обязуясь выполнять свои обязанности без фаворитизма, не позволять давить на себя, не поддаваться эмоциям. В Румынии судьи присягают на верность Конституции и закону, обязуясь не делать ничего, что могло бы компрометировать достоинство профессии. В Великобритании судьи присягают на верность и преданность Короне с одновременным соблюдением закона, обязуясь применять право независимо и непосредственно.

.....

*Прищепя Володимир Іванович
НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
здобувач, кафедра організації судових
та правоохоронних органів*

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПРИ ВИКОНАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Зазначені положення повною мірою поширюються і на осіб, які відбувають покарання. У п. 4 ст. 121 Конституції України серед основних напрямів діяльності прокуратури виділяється нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян. Тим самим на конституційному рівні саме на систему органів прокуратури покладається обов'язок всебічно забезпечувати права і законні інтереси осіб, які відбувають покарання.